

Sociální patologie II – část mimo skripta

Okruhy ke zkoušce z částí, které nejsou zpracovány ve skriptech:

- ***Extremismus, rasismus a možnosti prevence.***
  - Vymezení pojmů (extremismus, rasismus, ideologie, fašismus, antisemitismus, xenofobie, anarchismus, sociální skupina, parta, gang, sociální facilitace, deindividualizace, dav, hatecrime, sociální distance)
  - Sociální skupiny - znaky; pozitivní a negativní zaměření; význam a vliv; typy sociálních skupin - klasifikace (příklady); skupinová koheze; skupinová dynamika; sociální vykořenění; Vliv skupiny na jedince (konformita, inovace, skupinová polarizace, skupinové myšlení, poslušnost); Pojmy: sociální facilitace, deindividualizace, sociální distance; význam skupiny; parta (pozitivní, negativní; organizované, poloorganizované, neorganizované); gang; dav
  - Vymezení extremismu, nástroje, dělení - základní znaky
  - prevence
- ***Problematika skupin se sektářskými rysy.***
  - vymezení pojmů (sekta, kult, fanatismus, fenomén dvojí tváře - dvoustupňová image)
  - sektářské rysy
  - motivy vstupu do sekty - dle věku (mladí lidé, středí věk, staří lidé); saturace potřeb jedince jako motiv vstupu do sekty
  - fáze - vznik závislosti na náboženské skupině
  - techniky manipulace využívané v rámci sekt (vliv na prožívání, myšlení, chování, sebepojetí)
  - příklady sekt v rámci ČR (struktura)
  - Prevence - viz také metodický materiál (příloha MDPP)
- ***Typy závislosti, nealkoholové a alkoholové, závislosti jako společenský problém. Prevence a léčba. Etiologie vzniku.***

ZÁVISLOST NA PSYCHOAKTIVNÍCH LÁTKÁCH - ALKOHOLISMUS, DROGOVÁ ZÁVISLOST

- vymezení pojmů (závislost, alkoholismus, sociologie alkoholismu, pijácká kariéra, alkoholemie, zdravotně rizikové užívání alkoholu, alkoholový abstinenční syndrom, syndrom závislosti, psychoaktivní látky, akutní intoxikace, abúzus, adiktologie, relaps, recidiva, flashback)
- psychoaktivní látky a jejich účinky
- typy závislosti na psychoaktivních látkách (somatická, psychická)
- příčiny vzniku závislosti na psychoaktivních látkách
- příčiny a důsledky zneužívání alkoholu a závislosti na něm
- typy alkoholové závislosti - typ alfa až epsilon; chronický alkoholik
- 4 druhy "sociálních definicí"alkoholu - Bales
- funkce konzumace alkoholu

- charakteristika psychických poruch při alkoholových závislostech - Delirium tremens, Korsakovova psychóza, Alkoholická halucinace, Halucinatorní psychóza, Paranoidní psychóza, Dipsománie, Okénka - rozdíly
- 4 období - fáze alkoholismu (vývoj vzniku závislosti na alkoholu)
- prevence alkoholismu (primární, sekundární, terciární) - příklady, cíl
- vývoj vzniku závislosti na nealkoholových drogách - fáze
- důsledky abúzu nealkoholových psychoaktivních látek
- příklady projevu abúzu různých psychoaktivních látek (opioidy, sedativa, hypnotika, analgetika, stimulantia, halucinogeny, kanabioidy, organická rozpoštědla)
- sociální důsledky závislosti na psychoaktivních látkách
- léčba závislosti na psychoaktivních látkách (základní přehled)
- prevence (také viz příloha MDPP)

NEALKOHOLOVÉ ZÁVISLOSTI

- vymezení pojmů (návykové a impulzivní poruchy, nelátkové závislosti, patologické hráčství, patologický hráč, workoholismus, pyromanie, kleptomanie, trichotilomanie,
  - GAMBLERSTVÍ (odlišení od hráčství a sázkařství; rizikové skupiny; teorie vysvětlující příčiny vzniku; fáze patologického hráčství; tři fáze uzdravování; typické znaky emočního prožívání, změny uvažování a hodnocení, změny v oblasti motivace, typické znaky chování; sociální důsledky; léčba)
  - WORKOHOLISMUS (změny v oblasti psychiky - prožívání, uvažování, jednání; vývoj vzniku závislosti na práci)
  - PATOLOGICKÉ NAKUPOVÁNÍ - charakteristika
  - KLEPTOMANIE - charakteristika
  - PYROMANIE - charakteristika
  - TRICHOTILLOMANIE - charakteristika
  - intermitentní explozivní porucha
  - NETHOLISMUS - charakteristika
  - ONIOMANIE - charakteristika
  - NOMOFOBIE - charakteristika
  - DYSMOFOFOBIE
- ***Nedobrovolná a dětská prostituce, sexuální deviace.***
    - vymezení pojmů (prostituce, veřejná a skrytá prostituce, legální a nelegální prostituce)
    - Prostituce (teorie příčin; formy prostituce v ČR; ženská, mužská, dětská prostituce - specifika; tři přístupy možné regulace prostituce z pozice státu; sdružení zaměřující se v ČR na sociální práci v oblasti prostituce)
- ***Suicidalita - problém ve společnosti.***
    - vymezení pojmů (např. suicidalita, sebevražda, sebezabití, euthanasie - přímá a nepřímá, sebeobětování, afektogenní reakce, agrese, autoagrese, presuicidální syndrom),

- typy sebevražedného chování (sebevražda - bilanční, nevědomá, ritualizovaná, úniková, podle Durkheima - altruistická, egoistická, anomická,
- motivy a příčiny, prostředky sebevraždy
- vývoj tendence k sebevražednému jednání - tři fáze
- specifika z hlediska jednotlivých vývojových fází (dětský věk, adolescence, mladá dospělost, střední věk, stáří)
- sociální význam sebevražedného jednání
- vliv sebevražedného jednání na nejbližší lidi
- možnosti pomoci a prevence

- ***Kriminalita a vandalismus.***

- vymezení pojmů (např. kriminalita, kriminální chování, vandalismus, delikvence)
- teorie vysvětlující příčiny kriminálního chování
- výskyt a příčiny vzniku
- osobnost pachatele, typy pachatelů
- typologie delikventní subkultury
- kriminalita mladistvých - specifika

GRAFFITI

- vymezení pojmů (např. graffiti, oldschool, newschool)
- vznik a vývoj
- popis subkultury (motivы, pohnutky)
- graffiti slang (tag, nick, piec, chrom, silver, fiil in, characters, toyové, chodit na street, dělat ulici, writer, king, fresh, xeroboy/xeroxboy, bombing, bombit, buřit, sktech, akce, legály, ilegály, can, caps, skinny cap, outline cap, fat cap, jamy, crews, battle, stylewar, end to end, top to bottom, dát whole car, wholetrain)
- možnosti prevence (aktivní a pasivní prevence)

- ***Penitenciární péče***

- vymezení pojmů (např. penitenciární péče, postpenitenciární péče, prizonizace, institucionalizace, ideologizace, probace a mediacce)
- průběh penitenciárního procesu
- psychologické aspekty výkonu trestu odnětí svobody
- účel trestu odnětí svobody; míra pocitu viny
- vliv vězeňského prostředí na chování trestaných
- sociální hierarchie vězňů
- adaptační problémy po propuštění z výkonu trestu; sociální postavení člověka, který přišel z výkonu trestu
- působení na obviněné; zacházení s odsouzenými; programy zacházení; efektivita
- pomoc a terapeutická práce s trestanými

Doporučená literatura

Dle sylabu předmětu v systému IS.SLU

Především:

FISCHER, S., ŠKODA, J. *Sociální patologie - Závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení.*

URBAN, L., DUBSKÝ, J. *Sociální deviace.*

VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese.*

+ přednášky